

ABONEMENT

Pour un an D. 2
Edition spécial. 500 Ptrs.

ADRESSE :

“İdjtihad,, Constantinople

Téléph. St. 865
XXV ème ANNÉE

1 Novembre 1929

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ

No. 284

ABONEMAN :

Seneliği [24 Nüsha] Türkiye
için 2 1/2, hariç için 2 D.
Âlâ kâğıdlısı 5 Liradır

İDAREHANESİ :

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
1 Teşrinisani 1929

Tevfik Fikret

ve

Psychanalyse Tetkikleri

Doktor A. İzzettin

3

İstanbulun temsil ettiği o cazip fakat gaddar maşuke şairin gayrı meşurunda (Inconscient) çarpışan peder husumeti (complexe paternel) ve valide tessebbütü (Fixation maternelle) nin cidalinden tehassül etmiş bir muhassıladan ibarettir:

Yukarıdaki bir kaç misali (Freudisme) den öğrendiğimiz mefhumlara tatbik edersek, Allaha karşı olan isyanın pedere karşı hiss edilen kinin ve husumetin bir diğer nevi olduğu meydana çıkar. Aynı surette şairin muhite karşı duyduğu kinin esası da valide tessebbütünden, (valideye benzer bir maşuke arayupta bulamayan gayrı meşurun elemi ni remzi bir (Symbolique) şekilde ifadesinden doğduğu anlaşılır.

(Forsyth)in bir hastası daima İngiltereden gitmek, şarkta, o ebedi bin bir gece memleketinde yaşamak istediğini söylemiş, günün birinde doktorun aklına hastanın tenasülî hayatını aramak gelmiş ve hastasına zevcesiyle olan münasebatını sormuştur. Bunun üzerine hasta bir müddetten beri aralarındaki gerginlikten bahsetmeğe başlamış! İşte Transposition ıtlak edilen bu hadise muayyen bir hullet vakiasini, bir şey (objet) den diğerine intikalini gösteeir. Valide, zevce, maşuke, ekseriyetle edebiyatta vatan, muhit şekillerine inkılâp eder. Lisanımızda mevcut olan (maderivatatan) klişesi bir akliyecî için pek kıymetli bir arazdır. Aynı suretle peder ve Allah muaddelesini halledebiliriz. Hayatı beşerde, dini buhranlar ekseriyetle bluğ çağında 15—16 yaşlarında idadi sıralarında tahassül eder. Diğer cihetten ruhi tetkikat, bize göstermiştir ki, pedere karşı olan husumet, bluğ çağların da tenevvü ederek şidetlenir. Hüriyete iştiyak, serbestti. [1]

Eve geç gelmek istemek sulta ve tahakkümü pederi yıkmak istekleri baş gösterir. Bu iki temayülüü hem zaman olarak bulunması şahsın ruhiyeti için pek muhimdir. Bu devrede gençler tehlikeli ve derin dini buhranlar geçirirler. Aynı zamanda akılda kalmak üzere söyleyelim ki, schezoid vasıfda buhranlar bulug çağında pek kesirdir [fakat dyoplastique bünyeler nazarı itibare alınmak şartıyla!]

Fikretin (Tarihi kadime zeyil) de «bir vakitler elde tesbih cami cami dolaşdığını» itirafı diğer cihetten tarihi kadimedeki, isyan-kâr ve mütecaviz densizliği, şairi esir eden (peder husumetinin) en canlı bir misali dir. [1]

Binaenaleyh Şairde gördüğümüz teza dı «Şair tabiatıdır pek mantık aranmaz» diye izzah etmek ilmi değildir, eğer bir hata varsa, zekâ sahasında değil hullet sahasındadır ve işte başlıca hata olan da odur. Fikret de tesadüf edilen dürüstî muhakkeme bizi aldatmamalıdır. Fikret dediğimiz gibi doğru düşünceli idi lakin bu hal onun bünyesinin esassından gelen çarpık aksülamelleri düzeltmemişdi. Esasen tababeti ruhiye paranoide (alınan) bünyelerde ve hattâ bu bünyelerin doğurduğu akli vahim hastalıklarda bile — Paranoia gibi — melekâtı tefekkürîyenin salim olduğunu gösteriyor. Melekâtı zekâiye masundur lâkin hullet tarafından istimar edilmiştir. Parisli müderris (Claude)ın tasvirine göre zekâ anasırı heman hullet tufeylatı tarafından bel' edilmiştir denebilir. Şairin hayatı hususiyesinde görülen bir çok haller bu paranoide (alınan) bünyeye ittikâ eder. Bunları bir kaç misal ile tevzih edeceğiz.

1) Fikret bariz bir (Narcissiste) idi. Narcissism malumdurku şahsen kendi kendine karşı duyduğu aşkdan ibarettir. Yunani kadim efsanesinden ıktıbasen tababeti ruhiyeye ithal edilen bu tsiarevi araz, kâhil şahısd

[1] Mevki ve zaman müsaade etmediginden fazla tafsil edilemedi. Arzu edenler "Un souvenir d'enfance de Reonar de Vinci,, Essais de Psychanalyse sahife 177 —127 ye müracaat etsinler.

nisbeten marazî isede hissi tenasulünün te-
kâmulundeki ibtidai devrelerde tabii ve mu-
him bir durak noktasıdır. Narcisistler kendi
kendilerini aynada seyr eder, susu sever
insanlardır. Şatafatlı ve modayı mubalağa
ederek gezinirler. Narcissism — kadında hali
tabii olduğundan — heman daima erkekde
gözükür. Bunun içündürki bir çok erkek
narcistler kadın elbisesi giyerler. Evraki
havadis sıcak bahanesile bir doktorun kadın
elbisesile sokağa çıktığını yazmışdı, bu şa-
his bariz bir narcissist dir. Aynı surette bazı
resmî elbiselerde az çok narcissism ile alaka-
dardır. Sus ye zinet ile göze bakmak : işte
gaye budur. Fakat fikir sahesine hakim nar-
cissismelerde vardır, Fikret deki hal ise ek-
seriya olduğu gibi giyinişde görünüyordu.

Sa'ir dantelalı gömlekleri seven bariz bir
narcissist olan Tolstoï gibi siyah, yakası colî
dik gömlek giyerdi. O da hemen bir çok
narcissistler gibi zevcesine « Ninem » diye
hitab ediyorbu (*) Narcissism aynı zamanda
haleti mebnada kalmış bir hissi makusu cinsi
(Homosexualité) ile de alakadardır. Hayal te-
nasulyenin tekevvününde, Libido denilen aşk
kudreti, sabavetde bile fa'al dır. Uzviyet zev-
ki tenasulisini kendi şahsında tatmîn eder.
Muhtelif şekillerle bu kudret tatmîni hırsa
çalışır (Autoerotique, sadique anal narcissi-
que, homosexuel, hetérosexuel) serlevhaları
altında yad edilen bu merhalelerden birisi
narcissism halı dır. Bu hal beş yaşına kadar
surer nihayet bir tevekkuf devresi gelir. İşte
11 yaşlarından itibaren başlayan bu bulug
çağında uzviyet kendi şahsiyetine olan gara-
mî meylini terk ile harıçta bir gayei aşk
arar. Vahni ma'kus cinse meyelan hasil olur.
Libid muhitteki eşyaya tesebbut eyler. İşte
narcissistler bu devreyi atlayamamış ve kâ-
hil halde die o tıflı Libido ile kalmışlardır.
İlk devreye aid olan bu halin kâhilde gö-

rülmesi az çok marazidir. Tenasul sahası-
nın bu iptidailiği Fikretde aşkâr dı. Oda
tıflı bir tenasuliyet göstermektedir.

Fikretin şi'irlerinde bir çok münekkitle-
rin nazari dikkatini celp eden, lyrique, ga-
ramî bir zevkin bulunmaması, şairin kadına
karşı nisbeten iptidai bir meyil noksan bir
alaka his etmesinden munbaistir.

Ortada Tevfik Fikretin hissi tenasilisinden
şuphe ettirecek şayiaların deveran ettiğini
hatta Fikretin (homosexualité) sinden keblei
lutdan olduğunu duyuyoruz. Fikretin bariz
narcissist evsaf irae eyledigini kaid etmekle
beraber, şairin iffetinden hararetle bahs eden-
ler var. Bununla beraber narcissist hal ile
homosexualité arasındaki sıkı munasebeti
nasıl inkâr edelim.

Şurada insanları oldukları gibi görmek
lazım geldigini söylemek fayideden halı de-
gildir zanederiz. Freud şu sözleri yazıyor :
« Meşahirin tercnmei hallerini yazanlar daima
garip bir surette, tetkik ettikleri şahsiyete
temerkuz eder, bağlanırlar.... onu kendi ço-
cukluk hayallarının... ideallerinin Panthéo-
nuna ithale çalışırlar... Şahsiyetin çehrei ru-
hiyesindeki hususi hatları, harici ve dahili
manıalarla çarpışmaktan doğan mücadele iz-
lerini silerler (*)» Bu hususta başlıca tena-
suli vakıaların silindiğini kaid edelim !

Tebabeti akliyenin bazı hususi usullerini
esas ittihaz ederek meydana gelen bu tet-
kikte biz hiç bir şeyi tağyir etnemeye ve
başlangıçda söyledigimiz gibi birazda cesaret
gösterineye çalışdık. Şu halde Tefvik Fikretde
ruşeymi bir hissi ma'kusi tenasuli bulunması
hiç de garip değildir Fakat bu şuarayı kedi-
menin «nev hal ve Şarabın» dan pek farklıdır.
Temayül gayri mes'urda rol oynamıştır...sahai
hakikata çıkup çıkmadığı meselesi ise ayrı
bir şey dır. Fikretin bir afif olduğunu onut-
mayalım !

(bitmedi)

(*) Narcissisme hakkında malumat almak isteyenler
Oscar Wilde hakkındaki tedkiklere müracaat ederler :
Ch. Bandonin (Psych. de l'art.

(*) Leonard de Vinci sahife 196.